

Hàn đem gia đình sang du lịch Paris . Khi hàn vừa tốt nghiệp C Nhân Văn Khoa thì miền Nam thay đổi chị đỡ, và mọi người trở thành thù địch.

Hàn may mắn tha học ngành luật miền Bắc rồi trở về ngay ngoài ô Saigon , hàn cạnh tác miền Bắc đó, trồng rau quả, nuôi gà vịt, mở một quán cà phê nhỏ sống qua ngày. Thì giờ rảnh rỗi hàn nghiên cứu về một môn học mà hàn gọi là môn "ngôn ngữ".

Hàn nói ngôn ngữ tiếng Pháp là philologie, tôi chưa hề biết gì cả . Hàn gọi thích đó là môn học nghiên cứu lịch sử, cấu trúc và cách tạo thành của ngôn ngữ . Tôi vốn mù tịt. Năm 1980, hàn nhờ tôi tìm mua bán nhà và đất lấy một ít vàng vớt biển.

Tôi tìm không ra, và hàn nói là vậy. Không ngờ như thế mà là may. Gần đây nhà đất vùn vụt lên giá, hàn bán một phần khu đất và trở thành triệu phú đô la. Hàn báo tôi :

- Bôn ba không qua thúi vủn. Mày xông xáo như thế mà cuội cùng rồi chửi ng ra gì so với tao. Cái nhà mày húi búi như đũa. Tao là một sĩ n phẩm của t đoàn xã hội. Chúng nó ăn húi l và buồn l u, nhieu ti n b n quá phải mua nhà đất đ t y, như thế mà tao giàu s . Tao bán h n năm ngàn mét đ t đ c vài ngàn cây, sau khi l ch s m t vài trăm cây.

- L ch s ?

- À, đó là một ti ng m i - h n c i to. Bây giờ ng i ta không nói là đứt lót hay đ a h i l n a, x a r i ! Bây giờ ng i ta nói là "l ch s ". L ch s tr thành m t đ ng t . Làm cái gì cũng phải l ch s m i xong; không bi t l ch s thì không s ng đ c. Tao như m t th ng b n lạnh l l ch s giúp m i bán đ c mi ng đ t đ y. Thế ng b n như đó đ c m t trăm cây ti n lúi.

- Ti n lúi ?

- Đó cũng là m t t ; m i n a. "Lúi" có nghĩa là ti n mà k đ c l ch s b t cho, còn g i là ti n l i qu , cũng m t ti ng th i th ng m i. Nó đ i năm trăm cây như ng lúi cho m t trăm cây. H n t ng v tôi m t cái túi xách tay Louis Vuiton và nói đó là là m t túi m . H n g i thích "m " cũng là ti ng m i xu t hi n, dùng thay cho "th i trang", hay "m t" tr c đây. H n cho tôi m t s -mi l a và nói đó là l a th c ch không phải l a đ u.

Tôi h i l a đ u là gì thì h n phá lên c i :

- Mày l i th i quá r i.. Bây giờ trong n c ng i ta không nói là "gi " n a mà nói là "đ u". Hàng đ u, b ng đ u, r u đ u, thu c đ u.

Tôi, s c như ra h n là m t nhà ngôn s , bèn h i h n:

- Thế mày nghĩ gì về nh ng t m i này ?

H n b ng tr thành nghiêm trang, tr m m c m t lúc r i nói :

- Ngôn ng c a dân t c nào cũng g n li n v i l ch s . Cái gì th ng tr c và lâu dài cũng tr thành ám nh r i đi vào ngôn ng . Mày th xem, ngôn ng c a n c nào cũng xoay quanh hai t "có" và "là", être et avoir, to be and to have. Ng i Vi t thì không có gì c mà cũng ch ng là gì c , ch có cái thân ph n nô l , b bóc l t và đối tri n miên, vì thế mà đ ng t c n b n c a ti ng Vi t là "ăn".

Th ng b i thì g i là ăn thua, th ng nào th ng thì có ăn, th ng nào thua thì đối; sinh ho t ngh i p thì g i là làm ăn, v ch ng ăn , ăn n m v i nhau, nói chuy n là ăn nói, r i ăn ý, ăn nh, ăn kh p... Ngay c lúc ch i nhau cũng cho ăn cái này cái kia, r a nhau là đ ăn mày, ăn nh t, ăn c p, ăn gi t. Cái gì cũng ăn c vì đối quanh năm, lúc nào cũng b mi ng ăn ám nh. Bây giờ cũng thế, cái gì cũng đ u cáng c . Chính quy n đ u, Nhà N c đ u, nhà tr ng đ u... Cái gì cũng đ u c nên đ u hi n di n m t cách tr n áp qua ngôn ng .

H n đ ng l i m t lúc r i nói ti p :

- Nhân lo i ti n tri n qua các th i k đ đá, đ đ ng, đ s t. Chúng ta còn có th i k đ đ u. N c mình đang th i k đ đ u.